

Вяра

27.03 по еретическия, †14 март по православния календар - Свети Бенедикт Нурсийски. Св. Евсхимон изповедник, епископ Лампсакийски. Св. Теогност, митрополит на Киев и на цяла Русия

**Житие на
преподобния наш
отец Бенедикт
(543 г.)**

Благословеният, според името си (*), свети Бенедикт бил благословен и от Божията благодат. От най-ранните си години той притежавал мъдър като на старец ум, а по своя нравствен живот от младини бил като зрял мъж, изпълнен със съвършенство. Бенедикт не подчинил душата си на плътските желания и на светските удоволствия, а именно тогава, когато неговата младост разцъфтяла и той можел свободно да се наслаждава на всички прелести на света, той счел всичко това за трева, която за миг повяхва заедно със своите цветове.

Свети Бенедикт се родил в град Нурсия, а в юношеска възраст бил изпратен в Рим, за да получи там познания и в

светските науки. Но като срещнал в езическите училища много развратни хора и като видял как живеят, постъпвайки според похотите на страстите си, той побързал да се махне, понеже се страхувал, да не би заради не толкова важната книжна образованост да погуби божествения разум на душата си и да падне в греховната пропаст, като се разврати от примера на порочни хора. И така той излязъл от училището като неучен мъдрец и като разумен невежа, презирайки външната любознателност, за да съхрани вътрешното си целомъдрие. В този момент той оставил не само езическите училища, а и огромното богатство на своите, наскоро починали родители, стремейки се единствено към монашеския чин и към пустинническият живот. В пустинята заедно с него дошла една честна старица - неговата бивша дойка, която много го обичала заради добродетелния му живот. Когато стигнали до едно място, което се наричало "Ефида", Бенедикт бил задържан от свои познати и заживял тук при църквата на свети Петър. Благодетелите хора от местността обикнали блажения младеж и започнали да се отнасят с голяма почит към него. Веднъж старицата, която живеела с него, помолила съседите да ѝ дадат на заем нощвите си, за да изчисти с тях пшеницата, която имали, и като ги оставила на масата, излязла. Случило се така, че нощвите паднали от масата и се счупили на две. Когато жената се върнала и видяла счупените нощви, много се притеснила и дори се разплакала, тъй като те били чужди. Блаженият младеж, като видял, че старицата плаче заради счупените нощви, взел двете счупени половини и като се уединил, паднал на земята пред Бога. Така той се молил цял час, а когато станал от земята, съдът отново бил цял и по нищо не личало, че е бил счупен. Бенедикт върнал здравия съд на старицата. Слухът за това чудо скоро се разпространил сред всички тамошни жители. Те взели нощвите и ги окачили на стената над вратите на църквата, та да ги виждат всички, които влизали в храма за слава на Бога и

за похвала на изпълнения с толкова голяма Божия благодат богоугоден момък Бенедикт. Но светият, като искал да избяга от човешката почит и слава, тайно от всички заминал и оставяйки дойката си, се оттеглил в пустинята. Когато дошъл до мястото, което се наричало "Дол" и което се намирало на 40 мили от Рим, по Божий промисъл тук срещнал един монах, на име Роман. Той бил от намиращия се близо манастир, който се управлявал от игумена Теодот. Бенедикт и монахът започнали да беседват помежду си за спасението на душата. Блажени Бенедикт открил на монаха желанието на сърцето си и своето намерение да приеме монашество. Тук Роман облякъл Бенедикт в монашески образ и като намерил една пещера, която се намирала в напълно усамотено и непристъпно място, го поселил там. Бенедикт се хранел с това, което му донасял Роман от манастира. Монахът Роман в продължение на три години на никого не казал за него, а тайно взимал от трапезата по малко хляб и в определените за това дни го отнасял в пещерата. Но тъй като входът на пещерата откъм планината бил неудобен и за да се влезе през него, било необходимо да се заобиколи по дълъг път през планината, той спуснал дълго въже към пещерата и започнал да изпраща хляб по него. В края на въжето бил прикрепен малък звънец, с който предупреждавал Бенедикт, когато му изпращал хляб. Но дяволът, който ненавижда Божиите раби, замислил да попречи на доброто дело на Роман - та като измъчи по този начин светия с глад, да го накара да се предаде на малодушието. Веднъж, когато Роман както обикновено спускал хляб в пещерата, бесът хвърлил камък срещу звънеца и го счупил, но въпреки това - пак не постигнал нищо. Защото честният монах Роман не престанал да служи на Бенедикт, докато Господ не пожелал да му даде покой от този богоугоден труд, а блажени Бенедикт - този скрит под крина светилник - показал на света, за духовна полза на мнозина.

След три години Господ се явил във видение на един свещеник, който живеел далече от тази планина, в момента, когато той си приготвял обилна трапеза за празника Пасха, и му казал:

- Ето - ти приготвяш за себе си много храна, а Моят раб Бенедикт, който живее в пещера заради любовта си към Мене, изнемогва от глад!

Презвитерът веднага станал и като взел със себе си храна, се отправил да търси Божия човек. Той преминал през много планини, потоци и пропасти и накрая стигнал до посочената му във видението пещера, където намерил блажения Бенедикт. Като се целунали един друг в Господа, те седнали и започнали да хранят душите си със спасителни беседи. След това презвитерът казал на светията:

- Отче, да вкусим храна, благодарейки на Бога, защото днес е Пасха.

А Божият човек му отвърнал:

- Да, днес за мен е Пасха, защото се сподобих да те видя.

Преподобният не знаел, че е Пасха, защото живеел далече от хората и никой не знаел за него, освен монахът Роман.

- Наистина, отче - казал презвитерът, - днес действително е празникът на Възкресението Господне и ти не бива да постиш сега, тъй като Господ затова и ме изпрати при тебе, за да се наситим двамата с Неговите дарове.

И така с благодарност към Бога те вкусили храна и свещеникът, изпълнен с духовна радост и утеха, се върнал в своя манастир, прославяйки Господа затова, че го сподобил да види този дивен Божий раб. Скоро след това пастири открили пещерата на преподобния и тогава за него узнали мнозина.

Народът започнал да се стича при него, търсейки помощ в своите беди, а светият отец утешавал всеки със своята духовна храна.

Виждайки светия живот на Бенедикт, дяволът, като се разгорял от ненавист към него, замислил да попречи на спасението на преподобния. Веднъж той се преобразил като прекрасна птица, която започнала да лети без страх пред самото лице на светията, така че само ако поискал, Бенедикт можел да я хване с ръката си, но той не ѝ обърнал никакво внимание. Като разбрал, че това е вражеска уловка, той оградил себе си с кръстното знамение и птицата веднага изчезнала. Но след като птицата изчезнала, пак по действието на дявола, върху светията врълетяло такова нападение на плътската страст, каквото той никога дотогава не бил имал. Блудният бяс, преобразен като жена, която преподобният видял някога на младини, застанал пред него и разпалил такава страст в умъртвеното му тяло, че без малко не го довел до отчаяние. Лукавият дори му внушавал помисъл да се върне в света, но Божията благодат го укрепявала и го направила победител над страстта. Той видял недалеч от пещерата едно място, което цялото било обрасло с коприва и тръни. Свалил дрехата си, хвърлил се в тръните и няколко часа изтезавал тялото си, понасяйки силни болки, докато не се облял целия в кръв. И като се избавил по този начин от скверните помисли и от блудната страст, той горещо благодарил на Господа. Оттогава, укрепяван от Божията благодат, преподобният достигнал такава чистота, че в продължение на целия му понататъшен живот блудният бяс не дръзнал повече да го съблазнява, както той сам открил на учениците си, за тяхно назидание.

Когато слухът за него вече се бил разнесъл навсякъде, се случило, че умрял игуменът на един от манастирите в тази страна. Тогава монасите от този манастир отишли при

Бенедикт и започнали да го умоляват да стане техен наставник и пастир. Но той отказвал да началства над тях, тъй като считал себе си за грешен и недостоеен за това. Освен това Бенедикт им казал:

- Моите правила са различни от вашите.

Но, придуман от техните молби, той най-накрая се съгласил - въпреки собственото си нежелание - да стане игумен на манастира. Преподобният се заел с усърдие да управлява манастира. Като следял за строгото изпълнение на правилата на постническия живот, той на никого не позволявал да постъпва по собствената си воля, така че монасите скоро започнали да съжаляват, че са си избрали такъв игумен, който никак не търпял техните разпуснати нрави. Даже най-лошите от монасите замислили следното: те сипали отрова в една чаша с вино и по време на обяда подали на преподобния отец смъртоносното питие. Но той направил с честната си ръка кръстния знак над чашата и на часа съдът, чрез силата на светия кръст, се счупил - все едно бил ударен с камък. Тогава Божият човек разбрал, че питието, което се намирало в чашата, било смъртоносно, тъй като тя не могла да издържи силата на животворящия кръст. Веднага повикал при себе си всички братя и без никаква злоба, но дори с усмивка, им казал:

- О, чеда! Да ви прости милосърдният Господ! Защо поискахте да ми сторите това? Нима аз не ви казвах, че моите правила няма да ви се полюбят? И така, потърсете си друг отец, а аз не мога да остана повече при вас.

И като ги благословил, преподавайки им Божия мир, се оттеглил в същата пещера, в която живеел преди и пребивавал там в уединение сам пред очите на всевиждащия Бог. Но на Господ, Който обръща всичко към добро, не било угодно свети Бенедикт да завърши в отшелничество пътя на спасението си,

защото нему подобавало да наставлява към спасение и другите. И ето - вместо малкото словесно стадо, на което той бил пастир преди, Господ му дал друго - много по-голямо; и вместо манастира, който оставил, Той го поставил над други дванадесет манастира. Защото, когато мълвата за равноангелния живот на Бенедикт се разнесла навсякъде, при него започнали от всички страни да прииждат вярващи. Едни от тях желяели да се сподобят с неговите молитви и с неговото благословение, други - да нахранят душите си с неговите боговдъхновени беседи, а трети желяели да се поселят при него. И мнозина тогава оставили света и всичко, което е в него. Те си построили малки килии около пещерата на преподобния и заживели там, **изкарвайки прехраната си с труда на собствените си ръце**. След няколко години числото на братството на свети Бенедикт така се увеличило, че това пустинно място вече станало тясно. Тогава светията разделил всички монаси на дванадесет части и всяка група заживяла в отделен манастир. При това светият поставил за игумени във всеки манастир по един от своите опитни ученици, а новоначалните братя оставил при себе си, за да се обучат в духовния живот.

При преподобни Бенедикт идвали и някои от знатните римски граждани, които давали синовете си в служение на Бога и ги връчвали в ръцете на преподобния, за да бъдат под неговото духовно ръководство и наставничество. Такъв бил Евтихий, мъж от знатен род. Той довел при светията своя син Мавър и го предал на преподобния, за да служи на Бога. Също и патрицията Тертулий посветил на Бога своя малък син Плакида и го предал в отеческите ръце на Бенедикт. Мавър служел на светията, като му помагал в неговите трудове, а малкият Плакида растял, насищайки се повече с духовната храна на своя отец, отколкото - с телесната.

В един от манастирите на преподобния живеел нерадив брат.

Той имал обичай да излиза от църквата - още по средата на общата молитва и по време на песнопенията. И въпреки че игуменът често го наказвал, той не се изправил. Като узнал за това, преподобният повикал при себе си този монах и след като го наставил с душеполезни слова, го пуснал да се върне обратно в манастира. Но той все така не се поправял. Тогава сам преподобният отец дошъл в този манастир. Когато всички се събрали в църквата на служба, свети Бенедикт погледнал към този брат и видял, че до него стои бяс, подобен на черен човек, който бил хванал монаха за дрехата и го теглел навън от църквата. Преподобният казал на окръжаващите го:

- Виждате ли кой влече този брат вън от църквата?

А те отговорили:

- Не, отче.

Свети Бенедикт се помолил на Господа да отвори душевните им очи и на следващия ден някои от тях видели един нисък етиопец, който дърпал този брат навън от църквата. Те разказали на светията за това, което видели. След отпуста на църковната служба, **заради спасението на брата, преподобният отец променил своя благ нрав и се показал като суров. Той вече не само със думи, но и със жезъла си наказал ленивия брат, и с това прогонил от него беса, който - сякаш че сам е понесъл побоя - повече никога не се върнал при този монах. Оттогава братът напълно се изцелил.**

В близост до един от манастирите, който се намирал върху висока планина, не се намирала никаква вода и затова се налагало братята да ходят в едно далечно дере, за да си наливат вода. По този начин носенето на вода до манастира, при което трябвало да се изкачва стръмната планина, затруднявало твърде много монасите. Веднъж, като дошли при преподобния отец, те го помолили да премести манастира на

друго място, където би било възможно по-лесно да се снабдяват с вода. А Бенедикт, като им наредил да почакаат, през нощта отишъл заедно с Плакида на същата планина. Там паднал на колене и по неговите молитви Бог направил да потече близо до манастира извор (както някога в пустинята Моисей извел от скалата вода за жадния израилски народ - Изх. 17:1-7). И водата от този извор не само задоволявала всички нужди на манастира, но от него потекъл и пълноводен поток, който преминавал през цялата планина.

В друг от неговите манастири се случило следното: докато един брат копаел с мотика в градината на брега на реката, желязната част на мотиката се изхлузила от дръжката и паднала в реката. Братът се разтревожил и се натъжил много. Никак не било възможно да се извади от водата желязната част, тъй като реката била дълбока и буйна. В това време преподобният дошъл случайно в градината и като видял натъжения брат, извършил чудо, подобно на чудото на пророк Елисей (4 Царств. 6:6). Той взел дървената дръжка и я хвърлил в реката, на мястото, където потънала желязната част. И тя сама изплувала от дъното и се прикачила към дръжката. Преподобният дал мотиката на брата и му казал:

- Ето, труди се и не се тревожи повече.

Веднъж, докато преподобният седял в килията си, малкият Плакида взел съдовете за вода и тръгнал към реката. Но когато се опитал да налее вода, той паднал заедно със съдовете в реката и бил отнесен далече от опасното течение. Преподобният видял това с прозорливите си духовни очи и извикал на служещия си ученик Мавър:

- Бягай бързо: Плакида падна в реката и течението го отнесе надалеч.

Мавър дошъл бързо до реката, минал през нея като по сухо и

спасил Плакида. Той дори не забелязал, че върви по водата, а мислел, че стъпва върху земя. Обхванат от ужас, той се върнал заедно с Плакида и разказал всичко на преподобния отец. А свети Бенедикт приписал чудото не на своите молитви, но на безусловното послушание на Мавър. Мавър пък бил убеден, че чудото станало, поради молитвите на преподобния. Но Плакида казал:

- Аз видях над главата си мантията на преподобния и ми се стори, че сам ти, отче, ме хвана за косите и ме извлече на сушата. А вече на брега видях Мавър.

В това време, когато Господ прославил преподобни Бенедикт с такава голяма чудотворна сила и към него от всички страни се стичал многоброен народ, един презвитер на име Флорентий, който живеел в тази местност, научен от беса, възненавидял светия отец и започнал да го хули и порицава пред народа, като го обвинявал в позорни дела. Защото той желяел да лиши преподобния от това благоговение, което всички изпитвали към него. Но нищо не могъл да постигне: никой не повярвал на позорните му клевети и никой не се вслушал в неговите думи. Тогава този нечестивец решил да отрови светията. Приготвил просфора и сложил в нея смъртоносна отрова, а после я изпратил като дар на преподобни Бенедикт. Прозорливият мъж, въпреки че видял, че просфората е отровна, я приел с благодарност. В часа, в който обикновено преподобният приемал храна, от намиращата се близо гора идвала една врана и се хранела заедно със светията. Преподобни Бенедикт взел отровната просфора, която презвитер Флорентий му изпратил, сложил я пред враната и казал:

- В името на Иисуса Христа, Сина на Живия Бог, вземи този хляб и го занеси в такива пусти места, където да не може никой - нито човек, нито птица - да го намери.

Враната отворила клюна си и грачейки, започнала да кръжи около хляба, като с това ясно показвала, че желае да изпълни нареждането на преподобния, но не може, поради намиращата се в просфората смъртоносна отрова. Тогава Божият човек отново казал на птицата:

- Вземи, вземи, не се бой, ти няма да се отровиш от този хляб. И така - занеси го в някоя непристъпна пустиня.

И враната изпълнила заповедта, като с голям страх взела в клюна си смъртоносната просфора и отлетяла. След три часа се върнала и започнала, както било обичайно, да се храни от ръцете на преподобния. А незлобивият Бенедикт, като видял злобата и ненавистта на Флорентий към него, се молел повече за него, отколкото за себе си, за да не му вмени Господ това за грях, а да го изправи. Обаче злобният презвитер никак не се поправил. Той дори замислил нещо още по-лошо.

Като не могъл да убие тялото на свети Бенедикт, той замислил да умъртви със сатанинското си коварство душите на неговите ученици. Всеки ден учениците на преподобния работели в неговата градина. А Флорентий подкупил седем красиви млади девойки и ги изпратил в градината, за да прелъстят младите монаси със своите песни и танци и да възбудят в сърцата им скверна похот. Като видял това, преподобни Бенедикт се побоял да не би да погинат душите на неговите млади ученици и решил да си замине оттук заедно с тях. И така - от една страна, той напуснал това място, заради злобата на Флорентий, а, от друга - и за да отдалечи младите от съблазънта. Като събрал при себе си братята и игумените на своите манастири, той ги поставил под ръководството на опитен отец и ги предал на Божия промисъл, а сам смирено се отстранил от човешката ненавист и омраза и си заминал оттук заедно с младите си ученици. Когато разбрал, че преподобни Бенедикт си е отишъл, презвитер Флорентий много се

зарадвал. Но Господ Бог, Чието е отмъщението, отмъстил за Своя раб и поразил лукавия презвитер с неочаквана смърт. Веднъж, когато той стоял в дома си и се веселял, горницата, в която се намирал, рухнала и стените го затрупали. А от неговите домашни никой друг не пострадал - умрял само той. За това веднага било известно в манастирите на Бенедикт и възлюбеният ученик на светията - блаженият Мавър, който бил останал в манастира, - без ни най-малко да се бави, писал на преподобни Бенедикт:

- Върни се, отче! Презвитерът, който несправедливо те мразеше, умря от зла смърт.

Преподобният, като чул за смъртта на Флорентий и като разбрал по какъв начин е умрял, се изпълнил с голяма скръб и дълго плакал за него. А на своя ученик Мавър се разгневил, задето той се зарадвал на смъртта на Флорентий и му наложил да се покае.

Свети Бенедикт не пожелал да се върне на мястото на предишните си подвизи, а се заселил другаде. Но променяйки жилището си, светият не се разделил със своя отдавнашен враг, тъй като изобретателят на всички злини - дяволът - повел срещу него още по-ожесточена битка. Но колкото и да въставал срещу него, Божият угодник, с помощта на Бога, оставал непобедим.

От мястото на своите първи подвизи, преподобни Бенедикт заминал за областта Кампания и пристигнал в град Касин. Тук на една висока планина той попаднал на идолско капище, оградено с гора, което било посветено на бог Аполон. Свети Бенедикт веднага разбил идола, разрушил храма, а дъбравата около него - изсякъл и изгорил. След немного време на това място той издигнал църква в чест на свети Йоан Кръстител. Скоро се събрали толкова много подвижници, че се образувал голям манастир. В тази местност имало все още много

езичници, които свети Бенедикт - силен на думи и на дело, и утвърждаващ своята проповед с чудесата си - обърнал към Христа. А бесовете, като не понасяли идването на Бенедикт в тази местност и разрушаването на техните капища, започнали явно да го нападат. С ярост те викали към него:

- Бенедикт, Бенедикт!

А когато не срещали никакъв отговор от светията, те започвали да крещат:

- Ти не си Бенедикт, а Маледикт, Маледикт!

- Ти си проклет, проклет, а не благословен! Какво имаш ти с нас! И защо ни гониш!

А благословеният Бенедикт с молитва и с кръстното знамение ги прогонвал от себе си, разпръсвайки ги като прах във вятъра. Веднъж, когато още се строяла обителта и братята издигали камбанарията, светият се молел в уединената си килия. Тогава той видял един бяс, който приближавал към манастира.

- Къде отиваш, враже? - го попитал преподобни Бенедикт.

- Отивам при работещите на строежа монаси.

Светият веднага изпратил да известят на братята: по всякакъв начин да внимават и да се пазят от внезапно дяволско нападение, тъй като в този миг към тях бил тръгнал един бяс. Пратеникът още предавал известието на братята, когато изведнъж рухнала строящата се стена и убила един млад монах. Всички монаси много се натъжили: те скърбели не затова, че паднала стената, а защото загинал техният брат. Дошли при светията и със сълзи му разказали за станалото. Той заповядал да доведат мъртвия младеж при него, но се оказало, че е невъзможно да го вдигнат на ръце, тъй като

стената била раздробила даже костите му. Братята го положили върху плат и го донесли в килията на своя преподобен отец. Свети Бенедикт наредил да го сложат върху рогозката, на която той имал обичай да се моли. Отпратил всички навън и като останал сам, със своята усърдна молитва към Бога възкресил мъртвия юноша. В същия ден, напълно здрав - сякаш току-що станал от сън, младият монах се върнал на строежа при другите. В обителта на Бенедикт било установено от самия преподобен изпращаните на работа братя да не вкусват нищо - нито храна, нито вода, - докато не се върнат в манастира. Това правило строго се спазвало. Веднъж се случило някои от изпратените на работа братя да закъснеят малко, тъй като пътят до манастира бил много дълъг. Като изгладнели по пътя, те влезли в дома на една добра и благочестива девица, у която се подкрепили с храна и питие. Когато станало късно, те дошли за благословение при своя отец. Той ги попитал:

- Къде ядохте?

- Никъде не сме яли, отче! - отвърнали те.

Тогава светията им казал:

- Защо лъжете? Нима не се подкрепихте с храна при една благолюбива девица? Не ядохте ли това и това? И не изпихте ли еди-колко си чаши?

Като чули това, братята изпаднали в ужас, че техният прозорлив отец знае всичко, което са извършили, намирайки се толкова далече. Паднали на колене пред него и като му разказали цялата истина, започнали да го молят за прошка. По същия начин преподобният изобличил и друг един брат, който бил ял тайно по пътя. Той виждал с прозорливите си очи и много друго, което се вършело тайно, и затова всеки се боял да извърши или да каже нещо неразумно, където и да се

намирал. Всеки знаел, че неговият отец духом е навсякъде с него и че чува и вижда всички негови думи и дела, а съгрешаващите - изобличава.

Готският цар Тотела, който в това време завладял Кампанийската област, узнал за прозорливостта на преподобния и намислил да го посети. Но отначало не отишъл самият той, а изпратил един свой сановник на име Риг. С това той искал да провери прозорливостта на преподобния: дали ще разбере, че при него не е дошъл сам царят. Но веднага щом Риг, облечен като цар и заобиколен от боляри и воители, се приближил до светия, той, като го видял отдалече, му извикал:

- Свали, чедо, тия царски одежди, в които си се облякъл! Защото те не са твои, а на този, който те изпрати при мене.

Риг, обхванат от страх и удивление от тази прозорливост, се поклонил на светията и на часа се върнал при царя. Скоро след това - със смирение и с поклони - при Божия прозорливец дошъл и самият цар Тотела. Преподобният го изобличил и укорил за неговите жестоки и зли дела. Той произнесъл за царя пророчество:

- По Божие допущение ти ще превземеш Рим, ще преминеш и морето, но в десетата година от царуването си ще умреш.

И това пророчество на преподобния се сбъднало.

Освен дара на прозорливостта, свети Бенедикт обладал и дадена му от Бога власт над бесовете. Един клирик от Аквинската църква, който бил измъчван от бяс, по съвета на своя епископ Констанций предприел поклонническо пътуване по светите места, посетил много градове, където имало мощи на свети мъченици, но светите мъченици - като на недостоен - не му подали изцеление. Тогава го довели при Божия угодник Бенедикт и по неговите молитви на часа бил изцелен. Като

изгонил беса от клирика, светията му заповядал:

- Не яж месо и не дръзвай да встъпваш в свещенически сан, защото в деня, в който приемеш свещенство, отново ще бъдеш предаден на безпощадното мъчение на беса!

Изцеленият клирик се върнал в дома си и дълго време спазвал тези две заповеди, които му дал светият отец: не вкусвал месо и не дръзвал да приеме свещенство. Но след много години, като видял, че местата на умрелите презвитери се заемат от много по-млади от него клирици, той приел това като пренебрежение към себе си и пожелал да бъде ръкоположен в свещенически сан. А когато бил възведен в свещеник - в същия ден, по Божие допущение, го нападнал жестокият бяс и като безпощадно го измъчил, накрая го умъртвил. Така пророческите думи на преподобния отец се изпълнили.

Един благороден мъж на име Теопров, който бил почитан от всички граждани на град Касин, бил обърнат с богомъдрите наставления на свети Бенедикт от идолопоклонство към истинската вяра. Благодарение на своя добродетелен живот, той се ползвал с голямата любов и разположение на своя духовен отец и учител. Веднъж Теопров влязъл в килията на преподобния и там заварил своя духовен отец горчиво да плаче и да ридае. След като дълго време стоял и го гледал така неудържимо да плаче, Теопров изпаднал в недоумение, тъй като това не ставало по време на молитва (а докато се молел, преподобният винаги проливал сълзи), но сега Бенедикт не само проливал сълзи, но и с голяма скръб въздишал и ридаел.

Удивен, Теопров попитал светията за причината на неговия плач и той, като едва удържал сълзите и риданията си, му отговорил:

- Виждаш ли този манастир, който създадох с Божията помощ и - всичко, което устроиш за братството? Всичко това, според съдбите на всесилния Господ, ще бъде предадено на разорение от езичниците. И току-що изпросих от Бога да запази живота на моите братя, които живеят тук в манастира.

Това пророчество на преподобния се сбъднало след неговата кончина. Веднъж през нощта, когато всички братя почивали, манастирът внезапно бил нападнат от лангобардите. Но те не пленили нито един от братята: пазени от молитвите на своя отец, всички монаси успели да се скрият и останали невредими. А лангобардите опустошили и разрушили манастира. Но докато все още бил жив свети Бенедикт, пазена от Господа, обителта процъфтявала.

Един благочестив човек изпратил на преподобния два съда с вино. Но изпратеният от него слуга взел тайно за себе си единия от тях и го скрил по пътя, а другия занесъл на преподобния отец. Но прозорливецът, когато вече го изпращал, му казал:

- Внимавай, чедо, не пий от съда, който скри на пътя, а го излей и виж какво има вътре в него.

Засрамен от изобличението на светията, слугата се поклонил на преподобния и си заминал. Като стигнал до скрития от него съд, той решил да провери дали е истина това, което светията му казал, и наклонил съда, за да излее от него виното. И ето - заедно с виното от него изпълзяла една змия. Слугата бил обхванат от голям страх и се покаял за сторения грях.

Недалече от обителта на преподобния се намирало едно село. Неговите жители преди били идолопоклонници, но след като Бенедикт дошъл в тази страна, те, благодарение на неговите усилия, се обърнали към християнството. В това село се устроил женски манастир. Преподобният изпращал при

монахините изкусни и опитни братя, за да ги поучават в словото Божие. Веднъж със същата задача при монахините бил изпратен един от братята. След като изпълнил задължението си, когато вече се връщал към манастира и бил вече на пътя, някои от монахините го помолили да вземе от тях няколко кърпи. Монахът взел кърпите и ги сложил в пазвата си. Като се върнал, той дошъл при преподобни Бенедикт. Светията го изгледал страшно и после гневно му казал:

- Брате! Защо беззаконието влезе в твоето сърце?

А ужасеният монах, като забравил от страх за скритите в пазвата му кърпи, не разбрал за какво му говори преподобният отец. Но светията отново казал:

- Нима аз не бях там при теб, когато ти взе кърпите от монахините и ги скри в пазвата си?

Като чул това, монахът паднал в краката на светия и започнал да го моли да му прости неговото съгрешение.

Една вечер, когато по обичая си преподобният се хранел и било вече твърде късно, пред неговата трапеза стоял един млад монах и държал в ръцете си свещ, с която му светел. Този монах бил син на богат владетел и подтикнат от своето високоумие, започнал да мисли в себе си:

- И кой е тоя, пред когото стоя сега и му прислужвам, като да съм му слуга? И защо слугувам на този прост и незнатен старец?

Докато младият монах разсъждавал така в сърцето си, неговият горделив помисъл не останал скрит за прозорливия старец, който веднага бащински го изобличил и при това кротко му забелязал:

- Чедо, осени сърцето си с кръстния знак! И защо такива горделиви помисли се гнездят в сърцето ти? Бъди внимателен над себе си!

След това той повикал при себе си друг послушник и му наредил да вземе свещта от ръцете на падналия в гордост монах. А съгрешилият монах със сълзи на очи излязъл от килията. И когато братята започнали да го разпитват защо го е отпратил преподобният отец, той изповядал пред тях горделивите си помисли. И всички се удивили на прозорливостта на своя отец - на това, че дори сърдечните помисли не оставали скрити за него.

Веднъж, когато в Кампанийската страна се появил страшен глад, в обителта на преподобния останали не повече от пет хляба, които нямало да стигнат и за един ден за изхранването на голямото множество братя в манастира. Всички братя били обхванати от тревога и се чудели откъде в това време на глад да намерят хляб, за да могат да преживяват. Тогава светият им казал:

- Защо вие, маловерци, се опечалявате така поради малкото хляб, който ни е останал? Нима не се надявате на Бога, Който не изоставя никого от тези, които Му служат вярно? И нима вие не помните думите на нашия Спасител, написани в Евангелието: "първом търсете царството на Бога и Неговата правда, и всичко това ще ви се придаде; защото вашият Отец знае, от какво имате нужда, още преди да поискате от Него"(Мат. 6:33 и 8). Затова не унивайте! Днес търпите оскъдица, а утре ще имате в изобилие всичко необходимо.

И ето че на сутринта по Божий промисъл намерили пред вратите на обителта двеста мери брашно в чували, без никой да може да каже откъде и кой е донесъл това голямо количество. Тогава всички решили, че невидимо Сам Господ, заради молитвите на техния преподобен отец, им е изпратил

брашното.

Един боголюбив мъж поискал благословение от преподобния, за да построи манастир в своето село. Това село се намирало недалече от Теракинийския град. Преподобният изпратил в селото неколцина от своите ученици, които били достатъчно изкусни строители и им наредил да очистят мястото и да пригответ всичко необходимо за построяването на манастира. “А аз - им казал той - ще дойда при вас в еди-кой си ден - при което назовал деня - и ще ви покажа на кое място да построите всяка от сградите.”

Строителите отишли на мястото и след като приготовили всичко, започнали да очакват преподобния си отец. Когато настъпил определеният ден, рано сутринта, докато строителите още спели, свети Бенедикт им се явил насън и им посочил местата, където трябвало да построят църквата, трапезарията, болницата, килиите и всички останали манастирски здания. След като се събудили, те си разказали един на друг съновидението и като се удивили на това, че всички били видели един и същ сън, продължили да очакват преподобния. Но той не дошъл нито на този ден, нито на следващия и строителите, като се върнали опечалени при него, му казали:

- Преподобни, отче! Ние те чакахме да дойдеш, както ни беше обещал, за да ни покажеш местата на манастирските здания, а ти защо не дойде?

Бенедикт им отвърнал:

- Какво говорите, братя? Нима аз не дойдох при вас?

Но строителите отричали това:

- Не, отче, ти не дойде.

Тогава преподобният казал:

- Нима сте забравили, че дойдох при вас, когато вие още спяхте и ви посочих с ръка местата, на които трябва да построите всички здания? И така - идете и постройте сградите на тези места, на които ви заповядах във видението?

И те, като се поклонили на светията, заминали и изпълнили всичко заповядано от него.

В същата страна живеели две девиси от знатен род. Те дали обет да пазят девство и живеели в постоянен пост. Но живеейки в чистота, в същото време те не обуздавали езика си и често осъждали, злословили и укорявали другите. Като узнал това, преподобният наредил да им кажат:

- Обуздайте езика си! В противен случай ще ви отлъча от Божественото причастие!

Но те не изоставили своето неразумие и дори нищо не отговорили на отеческото наставление на преподобния. Няколко дена след това тези две девиси умрели и били погребани в църквата. Те били опазили чисто девството си, но въпреки това - по време на Божествената литургия, когато дяконът призовавал оглашените (които не можели да се причастяват) да излязат от църквата- тогава някои от присъстващите видели как двете девиси станали от ковчезите си и излезли от църквата, тъй като не можели да останат тук по време на светата Литургия. И това се случвало по време на всяка Божествена литургия. Когато свети Бенедикт узнал, той се съжалил над тях. Като взел една просфора, той заповядал да я отнесат в църквата и да я принесат като света жертва за душите на тези девиси. И след като жертвата била принесена, вече никой не ги видял да излязат някога от църквата. Тогава всички повярвали, че чрез светото Таинство и благодарение на молитвите на преподобния, девиците били простени от

Господа.

Един млад монах от манастира на преподобния обичал прекомерно родителите си и често ходел при тях в дома им, без благословието му. Веднъж той, по обичая си, излязъл тайно от манастира, но веднага щом влязъл в дома им, паднал мъртъв на земята. Като разбрали това, монасите взели оттам тялото му и го погребали. Обаче на утрото те намерили тялото извън гроба. Пак го погребали, но на следващата сутрин отново намерили тялото изхвърлено от земята. Тогава родителите на умрелия монах паднали пред нозете на преподобния Бенедикт и със сълзи го умолявали да помилва чрез обитаващата в него Божия благодат техния син, който умрял в такъв грях и да заповяда на земята да задържи тялото му. Преподобният, като се съжалил над тяхната сърдечна мъка, взел малка частица от Пречистите Тайни и наредил да я положат с благоговение върху гърдите на умрелия, а след това да го погребат. И след това тялото останало в гроба и повече никога не било изхвърляно от земята.

Преподобният бил много благ, милостив, щедър и страннолюбив към всички хора. Всичко, което Бог изпращал на неговата обител, той раздавал на бедните и нуждаещите се, а сам той и братята му пребивавали в нищета. Веднъж някакъв мъж, който наистина бил обеднял, бил преследван от своя заимодавец, на когото дължал дванадесет жълтици. Тогава той дошъл при свети Бенедикт и със сълзи започнал да го моли да му даде дванадесет жълтици, за да изплати дълга си, тъй като заимодавецът го заплашвал и тормозел. У преподобния не се намерила ни една монета, но той казал на този човек:

- Прости ме, брате! Аз нямам сега в себе си това, за което ме молиш, но ела при мен след два дена.

Тези два дена свети Бенедикт прекарал, както обиковено, в молитва. Той молил Бога да освободи задлъжнелия от неговия

дълг. На третия ден обеднелият човек отново дошъл и кланяйки се на Божия угодник, пак го помолил да му даде обещаната помощ. В това време в манастира имало един съд, който бил пълен с вариво; внезапно, по молитвите на светията, върху варивото се появили тринадесет жълтици. Като ги взел, милостивият отец дал всичките на изпадналия в беда човек, като му казал:

- Иди, чедо, и дай дванадесет от тях на заимодавеца си, а останалата вземи за собствените си нужди.

Веднъж Божият човек заедно с братята отишли да работят в градината. По пътя срещнали един земеделец, който носел на ръце умрялото си дете. Облян в сълзи, той дошъл в манастира и тръгнал да търси преподобния Бенедикт. Казали му, че светият работи в градината заедно с няколко братя и че ще се забави там. Тогавата този човек оставил умрелия си син пред манастирските врати и се запътил към градината, за да намери преподобния. Срещнал го по пътя, когато светият вече се връщал към манастира и завикал към него:

- Върни ми сина, отче, върни ми сина!

Удивен, Божият човек му отвърнал:

- Нима аз съм взел твоя син!

Скърбящият баща казал:

- Синът ми умря, но ти иди и го възкреси!

Като чул това, преподобният отец твърде много се натъжил и казал на братята:

- Да бягаме, братя, да бягаме; защото възкресяването на мъртви не е наше дело, а на светите апостоли.

Но нещастният човек, обхванат от неизразима сърдечна

мъка, се заклел на светията, че няма да го остави, докато не възкреси сина му. Тогава преподобният дошъл заедно с братята до тялото на мъртвото момче, паднал на колене и отправил молитва към Бога:

- Господи! Погледни милостиво не на мене грешния, а на вярата на този човек, който Те моли да възкресиш сина му, и върни душата на момчето в неговото тяло!

Още светията не бил свършил молитвата си, когато мъртвият започнал да показва признаци на живот - ръцете и цялото му тяло се раздвижили. Светията хванал момчето за ръка, повдигнал го и вече оживяло и напълно здраво го предал в ръцете на баща му. Всички присъстващи прославили Бога, като видели това преславно чудо. И още много други чудеса извършил преподобният Бенедикт, които пространно са описани от свети Григорий Двоеслов, папа Римски - във втората книга от неговите творения. А за наше назидание е достатъчно и настоящото кратко повествование, което е взето от същата книга. А сега да преминем към следващия разказ от житието на преподобни Бенедикт.

Той имал родна сестра, която се казвала Схоластика. От детство посветена на Бога от родителите си, тя прекарвала живота си в девство и пост, и с това била угодна на Господа. Схоластика имала обичай веднъж в годината да посещава своя брат. Бенедикт я приемал не в самия манастир, а в едно близко до манастира помещение. Тук преподобният водел с нея душеполезни разговори. В последната година от живота на блажената Схоластика, когато тя, както обикновено, била дошла при своя свят брат, Бенедикт я посрещнал заедно с някои от своите ученици. Целия този ден той прекарал в спасителни поучения и в боговдъхновени разговори с нея. Вечерта, когато настъпила нощната тъмнина, била приготвена трапеза, но те, дори и хранейки се, не прекратили

боговдъхновените беседи, и по този начин прекарвали и голяма част от нощта. Светата девица казала на преподобния:

- Моля те, братко мой, прекарай с мен цялата тази нощ, та до утрото да побеседваме заедно за небесната радост и за вечния живот.

На това светията отвърнал:

- Какво говориш? Нима цяла нощ да остана извън килията си?

В този момент въздухът бил така чист и ясен, че не се виждала дори следа от какъвто и да било дъждовен облак. Светата, като видяла, че брат ѝ не желае да изпълни молбата ѝ, приклонила глава към ръцете си и тайно в сърцето си със сълзи се помолила на всесилния Бог. И веднага след молитвата ѝ се разнесъл гръм, засвяткали мълнии и завалял такъв силен дъжд, че нито свети Бенедикт, нито дошлите с него братя не само не могли да си отидат в манастира, но било невъзможно дори да отворят вратата. - Такава сила имала пред Бога молитвата на светата девица. Като видял, че със своята молитва Схолостика предизвикала такъв внезапен и силен дъжд, преподобният казал:

- Какво направи ти с мене, сестро?

- Аз те помолих, братко, да останеш - отвърнала тя, - но ти не пожела да се вслушаш в молбата ми; и ето - аз се помолих на моя Господ и Той веднага ме чу. Сега, ако искаш, можеш да ме оставиш и да си отидеш в манастира.

И така свети Бенедикт прекарал при сестра си, без сън, цялата нощ, беседвайки с нея за вечния живот. А на сутринта те се простили и се разделили. Три дни след това, докато стоял на молитва, преподобният вдигнал очи към небето и видял душата на своята свята сестра, която се издигала цялата в

светлина и със слава била приета в небесните селения. Като узнал от това видение за смъртта на своята сестра, Бенедикт се изпълнил с голяма радост - затова, че душата се сподобила с такава голяма слава, и след като благодарил на Господа, съобщил на братята за нейната смърт. Той наредил да пренесат тялото в неговия манастир и благоговейно, като някое съкровище, го положил в гроба, който сам бил приготвил за себе си.

Скоро при преподобния дошъл на посещение дякон Серванд, мъж, изпълнен с небесна благодат. Той бил игумен на един манастир в Кампания, който бил построен от патриция Лаврентий. Двамата подвижници започнали да водят душеспасителна беседа за пресладката небесна храна. Макар че на земята те все още и не я вкусвали напълно, но чрез своя устремен към Бога ум отчасти вече я предвкусвали (се причастявали с нея). Когато станало време да се подкрепят с телесна храна, те я приемали с въздишки, помнейки нетленната храна. През нощта преподобният отец се прибрал в килията си, а свети дякон Серванд бил настанен в съседна на неговата килия. Бенедикт, след като отпочинал малко, в полунощ станал на молитва и както се молел близо до прозореца, внезапно видял голяма светлина, идваща от небето, така че нощта станала по-светла и от ден. Но най-дивното било това, че на блажени Бенедикт му се сторило, както сам той покъсно разказвал, че вижда цялата вселена, която като че се намирала под един слънчев лъч. След като с внимание се вгледал в тази светлина, преподобният видял душата на блажения Герман, епископ Капуански, която в огнен кръг се възнасяла на небесата. Тогава преподобният, желаейки и неговият гост Серванд да стане свидетел на това страшно видение, два или три пъти го извикал по име. Серванд, като много се учудил, че светията го вика при себе си в такова необичайно време, се обезпокоил и бързо дошъл в килията на

Бенедикт. Тогава той видял небесната светлина, но вече не цялата, а само част от нея, а за всичко останало после му разказал сам светият отец. Веднага след това свети Бенедикт проводил пратеник в град Касин при своя любим ученик Теопрот, с молба да изпрати по-скоро свои хора в Капуа, за да узнаят за епископ Герман. Оттам дошло известие, че епископът се е представил. Оказало се също, че той е починал в този час, в който свети Бенедикт видял Ангели да възнасят на небесата душата му, обкръжена от огнено сияние.

Скоро след това настъпило време и за преподобни Бенедикт да се раздели с тялото си и да отиде при Господа. Като узнал шест дена преди това часа на своята смърт, той казал да отворят гроба, който сам бил приготвил за себе си. След това свети Бенедикт се разболял и прекарал останалите дни на легло, но и тогава не престанал да поучава братята, и дори написал за тях правила за монашески живот. В самия ден на смъртта си той помолил да го отнесат в църквата на Йоан Кръстител, която, както беше казано по-напред, издигнал върху мястото на разрушеното капище на Аполон. Тук преподобният се причастил с Божествените Тайни и като издигнал ръце към Бога, с молитва на уста отишъл при Господа в пресветлите небесни селения, които още на земята се удостоил да види.

В същия час, в който свети Бенедикт се освобождавал от телесните вериги, двама монаси - единият, докато пътувал, за да изпълни послушание, а другият, докато бил в килията си и се молел - имали едно и също видение. Те видели път, който води от земята до небето. Той целият бил постлан със скъпоценни камъни, а от двете му страни светели с чудна светлина голямо множество свещи. В горния край на пътя стоял един светоносен Мъж, Чиято красота била неописуема. Той им казал, че този път е приготвен за възлюбения от Бога Бенедикт и че по него той в този миг ще се възнесе на небето.

Двамата монаси, които се удостоили с това видение, се намирали на голямо разстояние един от друг, но по време на откровението се видели един друг и им се сторило, че стоят заедно на едно и също място. Когато дошли за погребението на своя свят отец, те разказали на всички събрали се за случилото се с тях. Тогава тук се стекли монасите от всички обители на преподобния Бенедикт и всички, със сълзи на очи, го погребали.

Положили святото тяло на преподобния в издигнатата от него църква в чест на свети Йоан Кръстител, прославяйки Отца и Сина и Светия Дух, Единия в Троица Бог, Когото славят всички твари во веки. Амин.

Кондак, глас 6:

Благодатию Божию обогатился еси, дела же известил еси звание: и явился еси Венедикте, угодниче Христа Бога, в молитвах и постех, дарований Божия Духа исполнен: и был еси недужным исцелитель, и прогонитель врагом, и заступник скорый душам нашим.

(Обогатен с Божиата благодат, чрез дела си известил призиванието; явил си се, Бенедикте, Христови угодниче, изпълнен с Божию дарования, в молитви и пост; бил си целител на болни, прогонител на бесовете и бърз застъпник за нашите души.)

(*) - Бенедикт в превод означава благословен

Паметта на свети Евсхимон Изповедник (IX в.)

Светият наш отец Евсхимон, епископ Лампсакийски, християнският учител и Христов изповедник, от най-ранните си години водел добродетелен живот и станал достоен да се нарече Божий приятел, и бидейки мъж съвършен, направил себе си храм на Светия Дух. Като приел монашество и с цялото си сърце предал себе си на православната вяра, той достигнал до високото служение на епископския сан и се изпълнил с Божията благодат. Възпламенен от Божествена ревност, той дръзновено изобличавал и се борел с ереста на иконоборците. При това извършил и големи чудеса. Така той веднъж възкресил с молитвата си едно пеленаче, което донесла при него ридаещата му майка. Освен това свети Евсхимон имал власт и над дивите зверове и с една своя дума ги прогонвал, когато те се опитвали да нападнат стадата. Поради това, че почитал светите икони и бил проповедник и пазител на Христовата вяра, император Теофил, който покровителствал иконоборците, заповядал най-напред да го затворят в тъмница, а след това го осъдил на заточение, където свети Евсхимон починал.

В същия ден се чества успението на свети Теогност, митрополит на Киев и на цяла Русия.

ЧЕТИ-МИНУТИТЕ НА СВ. ДИМИТРИЙ РОСТОВСКИ

ЖИТИЕ СВЯТИТЕЛЯ ФЕОГНОСТА, МИТРОПОЛИТА КИЕВСКОГО И ВСЕЯ РУСИ (1353 г.)

Блаженный Феогност, грек по происхождению, родился в Константинополе, еще юношей приобрел знание божественных канонов и законов, проявил себя мужем разумным и боголюбивым и считался украшением родного города. Он поставлен был на митрополию Киевскую и всея России Исаиею, патриархом Константинопольским, в 1328 году и тогда же прибыл в Галицко-Волынскую землю, поставил здесь двух епископов, затем проследовал сначала во Владимир, потом в Москву, где и воссел на престол своего предшественника, чудотворца Петра митрополита, и стал жить в его доме.

В том же году великий князь Московский Иоанн Даниилович ездил в Орду, хан которой, по имени Узбек, поручил ему великое княжение Владимирское и с великой честью отпустил в Москву. С тех пор татары перестали воевать с Русской землей, и была в ней тишина в продолжение сорока лет. Святитель Феогност радовался возвышению великого князя Московского и во всех случаях был твердым его помощником, так как Господь благоволил перейти и утвердиться Киевской и Владимирской

державе в боголюбивом граде Москве. На другой год после своего прибытия святой митрополит Феогност озаботился благоустройством столяного города своей митрополии, построил в Москве каменную церковь во имя прп. Иоанна Лествичника и создал придел к храму Успения Божией Матери во имя св. апостола Петра (поклонения честным его веригам), знаменуя сим почитание святой памяти своего предшественника, митрополита Петра, почивающего в сем Успенском храме. В 1329 году блаженный митрополит отправился из Москвы осматривать обширную паству свою. Прежде всего, по примеру своих предшественников Кирилла, Максима и святого Петра, святитель Феогност посетил Новгород. В это время в Пскове княжил Александр Михайлович Тверской, укравшийся сюда из Орды, где он умертвил убийцу отца своего. Хан Узбек настоятельно требовал, чтобы Александр явился на суд в Орду, но тот не решался ехать к татарам. Зная неистовство хана Узбека, который не пощадит земли Русской за непослушание Александра Михайловича, братья его соединились с великим князем Иоанном Даниловичем, чтобы принудить Псковского князя исполнить волю хана. Ни владыка Моисей, ни посадник, прибывшие из Новгорода во Псков, не убедили псковичей отпустить Александра в Орду. Тогда братья его и Московский князь подошли ко Пскову со своими войсками и, чтобы избежать пролития крови христианской, упростили преосвященного Феогноста, чтобы он отлучением и запрещением связал князя Александра и послал его в Орду. Святой Феогност положил отлучение и проклятие на Псковского князя, на весь город Псков и на всю область их.

Тогда князь Александр Михайлович сказал псковитянам: «Братия и друзья верные! пусть не будет на вас отлучения и проклятия святительского ради меня худого и грешного. Я ухажу от вас к немцам и в Литву, чтобы не было никакой тягости земле вашей от царя Узбека». Псковичи послушались, со слезами отпустили Александра и послали к великому князю Иоанну

Даниловичу челобитье о мире и любви. Тот примирился с псковичами, а митрополит преподал им свое благословение.

Посвятив для Ростова и Ярославля, вместо почившего Прохора, епископа Антония, преосвященный Феогност отправился в 1330 году в Галицко-Волынскую область.

По дороге сюда или, может быть, ранее этого путешествия святой Феогност остановился в городе Костроме, где был собран собор из четырех епископов, который поставил на Суздальскую кафедру епископа Даниила, а затем разбирает спор между епископами Сарайским и Рязанским о Червленом Яре (местность между реками Доном и Хопром). Дело решено было в пользу Рязанского владыки: Червленный Яр приписан был к Рязанской епархии. В Галицко-Волынской области он пробыл продолжительное время к утешению православия, сильно теснимого католичеством, и для того, чтобы воспрепятствовать отделению Галицко-Волынских епископий в особую от Всероссийской митрополию. Из Владимира Волынского он дал знать в Новгород, чтобы явился для посвящения к нему нареченный в архиепископа Новгородского Василий. В то же время пришли во Владимир и послы от псковичей, от возвратившегося князя Александра Тверского и от князя Гедимина Литовского, с просьбой, чтобы митрополит поставил во Псков особого епископа – Арсения. Феогност поставил Василия во архиепископа Новгороду и Пскову, а псковичам в их просьбе отказал, так как они добивались себе отдельного епископа из стремления к церковной и гражданской независимости от Новгорода, и незадолго перед этим временем проявили непокорность великому князю и митрополиту. Во Владимире же Волынском был посвящен блаженным Феогностом и епископ Феодор для Твери.

Вослед новопоставленному архиепископу Василию, возвращавшемуся с посадниками и их дружиной в Новгород, митрополит послал грамоту, в которой писал: «Князь Литовский отпу-

стил на вас 500 воинов, чтобы вас схватить».

Владыка Василий и посадники ускорили свой путь, но под Черниговом их настиг князь Феодор Киевский с татарским баскаком. Едва они откупились от преследующих. Бог же наказал за это дружину князя Феодора тем, что на обратном пути кони их пали, и они шли пешие. А блаженный митрополит стыдил князя, грозя: «Срам князю, который чинит неправду, обижает, творит насилие и разбой».

Посетив Перемышль, Холм и Галич, первосвятитель водворился на время в Киеве, чтобы устроить древнюю митрополию, потерпевшую от монголов и Литвы. Сюда пришли к митрополиту послы от великого князя Московского Иоанна Данииловича, чтобы он дал князю благословение воздвигнуть церковь во имя Преображения Спаса нашего Иисуса Христа, устроить монастырь внутри града Москвы и перенести туда архимандритию от святого Даниила из Заречья, ибо великий князь хотел вселить ее внутрь града, близ своего дворца, чтобы ни день ни ночь не быть отлученным от этой святыни. Преосвященный митрополит с любовью преподал князю свое благословение, и скоро построен был каменный храм Спаса на Бору, между жилищами великого князя и митрополита, и основалась Спасская обитель.

Из южной России митрополит Феогност отправился в Грецию и в Орду. Он был в Царьграде у патриарха для разрешения недоумений, возбужденных при пасторском обзоре епархий, и сообщил там собору о чудесах митрополита Петра. На последнее сообщение митрополит Феогност получил в 1333 году письменное разрешение патриарха Иоанна XIV Калеки праздновать память святителя. Преосвященный Феогност посетил Орду с тем, чтобы получить утверждение прав и преимуществ, предоставленных Русской Церкви татарскими ханами.

По возвращении в Москву митрополит освятил осенью 1333

года созданную великим князем на Кремлевской площади каменную церковь во имя святого Архангела Михаила, будущую усыпальницу князей Московского рода. Вслед за тем, по совету блаженного Феогноста, сын Иоанна Данииловича, Симеон вступил в брак с дочерью великого князя Литовского Августой, которая была крещена в Москве и наречена Анастасией. Мудро содействуя установлению добрых отношений Литвы и Руси, блаженный святитель проявил себя миротворцем и между Москвою и Новгородом.

Посвятив в 1336 году епископа Гавриила для Ростова, перво-святитель утвердил князя Тверского Александра Михайловича в намерении идти в Орду с покорностью татарскому хану. Приняв благословение от Феогноста митрополита и от всех святителей русских и решив, что лучше умереть за веру, чем своим неповиновением навлекать гнев татар на всю Россию, князь Александр отправился в Орду и со смирением предал себя воле хана Узбека. Тот подивился его мудрости, пожаловал княжеством Тверским и отпустил на Русь. Но вскоре оклеветали тверского князя в Орде, он был вызван туда вторично со своим сыном Феодором, и оба были убиты по приказанию Узбека. Тела их встретил во Владимире митрополит Феогност со священным собором, отпел над ними надгробное пение и со слезами отпустил в Тверь. Зимой 1340 года митрополит Феогност был в Брянске. При нем поднялась крамола против князя Глеба Святославича. Напрасно святитель уговаривал возмутившихся брянцев - они не послушались и умертвили князя.

В это время умер Иоанн Даниилович Калита; на престоле великого княжения Владимирского и Московского воссел сын его Симеон Иоаннович. Он послал в Торжок за данью. Но жители Торжка обратились в Новгород с жалобой на бояр московских, собиравших дань. Новгородцы захватили их и на время заточили. Разгневанный великий князь Симеон пошел с войском к Торжку. Новгородцев объял страх, и они умолили бывшего в

войске митрополита печаловаться за них перед князем. Перво-святитель уговорил князя заключить с новгородцами мир и посетил Новгород, где и удерживал своими поучениями буйных жителей от разбоя и насилия.

В 1342 году великий князь Симеон Иоаннович отправился в Орду к новому хану Джанибеку, его сопровождал и преосвященный Феогност митрополит. Пробыв в Орде недолго, великий князь возвратился в Москву. Святитель же Божий Феогност остался в Орде, так как был оклеветан перед ханом некоторыми злодеями из русских, которые говорили: «Митрополит Феогност не дает дани в Орду с освященного чина и со всего церковного причта, а сам себе взимает с них дань бесчисленную, тебя же, хана, обижает, и ему следует давать тебе дань в Орду каждый год».

Хан потребовал у митрополита, чтобы тот представил ему ежегодную дань. Святой же Феогност не повиновался этому приказанию. На понуждение и вопросы татар, почему митрополит не желает давать церковную дань, святой отвечал: «Христос, истинный Бог наш, Церковь Свою искупил от неверных честною Своею кровью, поэтому и причт церковный свободен от всякого рабства и служения, кроме служения Богу. Да и почему вы заставляете меня отвечать вам за эту дань?»

Неверные сказали на это: «Ты глава Церквам и должен или сам давать нам за них ежегодную дань, или разреши нам самим взимать с них дань, мы же никого не пощадим».

Святитель отвечал: «Если кто оскорбит Церковь Божию, того оскорбит Бог. Так пишет учитель наш Павел, апостол Христов».

Поганые не переставали принуждать святого к представлению дани, угрожая ему всякими мучениями, сами же не смели собирать дань со священнослужителей и причта. Не попустил

Бог проявиться их дерзости и устрасил их. Ибо они знали, что и первые цари их, будучи нечестивыми, немилостивыми и кровопийцами, давали, однако, подтвержденные клятвами ярлыки митрополиту и епископам не брать дань ни с кого из причта церковного и из всех, живущих в областях, принадлежащих Церкви, всех их ханы считали Божиими слугами и приносили эту дань Небесному Богу. И доныне сохранились такие грамоты (ярлыки) нечестивых царей, подкрепленные страшными клятвами, писанные к великому чудотворцу Петру, митрополиту всея России, и иным митрополитам. Много раз ханы пытались преступить свою клятву и сами, без разрешения митрополита, хотели собирать ежегодную дань с церковного причта, но возбранил им это Вышний Промысл, ибо они боялись Божией казни.

Нечестивые татары сильно мучили Христова святителя Феогноста, принуждая его снять с них прежнюю клятву и разрешить им собирать дань с церковного причта. Блаженный страдалец Феогност доблестно претерпел эти муки ради Церкви Христовой. О своем имуществе он не заботился и раздал тогда татарам до 600 рублей серебра. Но не только не разрешал татарам собирать дань с людей церковных, а совершенно запретил им это и заклил страшными клятвами. Его отпустили на Русь с прежними правами духовенства, и жена хана Тайдула подтвердила их особой грамотой. Так освободил святитель Христову Церковь от напасти, а причетников от налога и дани. Как непобедимый воин, возвратился с победой святой Феогност и в самое средокрестие святого и Великого поста прибыл благополучно на свой престол Русской митрополии, принося благодарения Богу и Пречистой Богородице.

Вскоре по возвращении из Орды святитель огорчен был страшным пожаром, опустошившим Москву и истребившим до 18 церквей. Это бедствие тем более было тягостно, что пожар 1343 года был уже четвертый при блаженном Феогносте, а

между тем столько расходов сделано было в Орде. И, однако, ревностный архипастырь в следующем же году поручил греческим художникам возобновить иконное письмо в кафедральном своем храме Пречистой Богородицы, и возобновление было окончено в том же году.

По смерти великого князя Гедимины (в 1341 году) поднялись в Литве кровавые распри между сыновьями его. Один из них, Евнутий, вынужден был бежать из Литвы и явился в Москву. Здесь язычник-князь в 1345 году крещен был митрополитом и наречен Иоанном. Вслед затем (1346 г.) прибыл в Москву владыка Новгородский Василий с предложением великому князю Симеону занять стол Новгородского княжения. Тотчас по прибытии он посетил митрополита, принес ему дары и просил о благословении. Первосвятитель благословил Василия и почтил его крестчатými ризами. Тогда же митрополит поставил Спасского архимандрита Иоанна во епископа городу Ростову.

Случилось так, что патриарх Константинопольский возвел Галицкого епископа в сан митрополита всей южной России, создав таким образом митрополию, отдельную от Киевской, это вызвало много беспорядков в церковном управлении. Вследствие назначения особого митрополита для южной России блаженному Феогносту пришлось испытать много тревог. По совещании с великим князем Московским посланы были в Царьград послы, и заботы святителя не были бесплодны. Константинопольский собор 1347 года постановил уничтожить прежнее определение о Галицко-Волынском митрополите и почтил Феогноста званием «предпочтенного митрополита и экзарха всея Руси».

Обрадованный таким решением Константинопольского собора, блаженный Феогност в следующем году отправился на Волынь. Вслед за возвращением его в Москву Волынский князь Любарт Гедиминович, во Святом Крещении Феодор, прислал к

великому князю Московскому просить для него в замужество племянницу великого князя, дочь Ростовского князя. По совету преосвященного Феогноста Ростовская княжна охотно была выдана за усердного ко святой вере Любарта. Затем Ольгерд, великий князь Литовский, прислал к Симеону Иоанновичу послов с просьбой взять в замужество Иулианию, дочь князя Тверского Александра. Великий князь Московский усомнился выдать родственницу за язычника и просил совета у митрополита. Первосвятитель, имея в виду полезные последствия сего брачного союза, как для государства, так особенно для успехов святой веры в языческой Литве, преподал благословение на брак (1350 г.).

Ослабленный летами и трудами, блаженный Феогност в конце 1350 года был тяжело болен. Смиренно перенося недуг, первосвятитель не оставлял своего пастырского служения, возвратил на Суздальскую кафедру епископа Даниила, а в Новгороде также вторично поставил епископа Моисея. В 1352 году Россию посетило ужасное несчастье, открылась моровая язва и опустошила многие русские области. Престарелый святитель пережил тяжелый год, готовясь к смерти. Зимой преосвященный Феогност поставил наместника своего святого Алексия, которого любил, во епископа городу Владимиру. Так при жизни своей митрополит учинил его владыкою, а по смерти благословил на свое место, на митрополию Киевскую и всея России. Святитель Феогност отличался выдающимся умом, обширными богословскими познаниями. Ревность о православии побудила святителя выступить против неправо учащих о Божественном свете. После себя святой Феогност оставил письменные труды. Из них недавно найдено поучение под таким заглавием: «Почтение Феогноста, митрополита всея Руси, душеполезное и спасительное. К духовным детям нашим, правоверным христианам от Божественных Писаний о смиреннлюбии, что не подобает христианам играть и бесчинно смеяться, что недостойно прихо-

дящие к Божественным Тайнам ввергают себя в нестерпимую муку, и о том, как подобает почитать Честный и Животворящий Крест Господень».

В 1353 году, 11 марта, блаженный Феогност, великий пастырь и наставник Российский, с миром отошел к Господу, его же ради усердно подвизался. Всех лет его святительства было 25. 14 марта честное тело блаженного было положено в преславном граде Москве, в великой соборной церкви Пречистой Богоматери, в приделе Поклонения веригам верховного апостола Петра, близ чудотворного гроба Петра митрополита, богоносного святителя русского. Мощи святителя Феогноста, обретенные нетленными в 1471 году, недолго почивали в сем соборном храме, который стал уже ветхим, просуществовав 146 лет. Великий князь Московский Иоанн III Васильевич и митрополит Филипп задумали построить на месте ветхого новый храм, подобный храму Пресвятой Богородицы во Владимире, и перенести туда мощи святых митрополитов. В 1474 году новый храм разрушился, и 10 марта 1475 года мощи святых митрополитов, в том числе и святителя Феогноста, перенесли в церковь св. Иоанна, под колокола. Новый храм Успения Пресвятой Богородицы был окончен строением в 1479 г. при митрополите Геронтии, и раки святых митрополитов торжественно перенесли туда 27 августа. Мощи Феогноста митрополита поставили по-старому, и здесь они доселе почивают под спудом.

В 1474 году у гроба святителя Феогноста совершилось преславное чудо. Некий человек в городе Москве пошел по обычаю к месту скудельничьему, где граждане погребали странников и нищих. Был обычай посещать это место в четверг седьмой недели, приносить туда канун и свечи и творить моление об умерших. Вместе со всеми пошел и тот человек. И вот стали засыпать старую яму, которая была наполнена мертвыми телами, и копать новую. А копали и засыпали землю все граждане, мужи и жены, Бога ради. И тот человек взял в полу зем-

лю из новой ямы и понес ее в старую, но вследствие тесноты людской споткнулся, упал на землю и внезапно оглох и онемел. Много дней страдал он этою болезнью; однажды сказал ему некто, как бы во сне: «Иди завтра в соборную церковь Пречистой Богородицы, в честь славного Ее Успения». Он пошел туда и стал прикладываться к гробам святых митрополитов Петра, Иоанна и Филиппа; когда же он приложился к гробу святителя Феогноста, внезапно стал говорить и слышать, и рассказал всем, как был он нем и как вернулась ему речь: «Когда я наклонился, – сказал исцеленный, – и хотел приложиться к мощам святителя Феогноста, святой внезапно поднялся, благословил меня рукою и коснулся языка моего. Я же стоял как мертвый и вдруг стал говорить». Слышавшие это дивились и прославили Бога и святого митрополита Феогноста.

В XVI и XVII столетиях святитель Феогност стал в числе почитаемых усопших. Местное празднование установлено ему в XIX веке. В настоящее время святителю Феогносту совершается уже общецерковное празднование.

Тропарь святителю Феогносту, митрополиту Киевскому и всея Руси, глас 4

Измлада, преподобне, прилежно подвизався,/ вся законы Божественныя познал еси,/ храмов Божиих строитель,/ и защитник паствы твоея явися,/ Темже яко престόла святителя Петра наследника,/ и святителя великаго чтуще тя,/ молим чада твоя, блаженне:/ от всех бед избави нас/ яже ко Христу молитвами твоими, // святителю Христов Феогносте, отче наш.

Перевод: *С молодости, преподобный, прилежно подвизался, все законы Божественные познал ты, храмов Божиих строителем и защитником паствы своей ты был, потому, как наследника престола святителя Петра, тебя, как*

*великого святителя, почитаем и молим, чада твои,
блаженный, от всех бед избавь нас молитвами твоими ко
Христу, святитель Христов Феогност, отче наш.*

† ВИЖТЕ ОЩЕ

Отстъплението от вярата наречено "нов стил"

**ЗА СЪКРАЩАВАНЕТО НА ЛИТУРГИИТЕ, ТАЙНСТВОТА И
ТРЕБИТЕ В НОВОСТИЛНАТА ЦЪРКВА**

ЗА ПРЕМАХВАНЕТО НА ОГЛАШЕНИЕТО

ЗАЩО БОГ НИ ИЗОСТАВИ

**ЗА КОРЕНА НА ЗЛОТО, ЗА НАЧАЛОТО НА
ОТСТЪПЛЕНИЕТО НА РОДНАТА НИ „ЦЪРКВА“, ЗА
БЪЛГАРСКАТА СХИЗМА**

Театърът на антихриста

ИСТИНАТА ЗА НАШИЯ НАРОД

Християнството на българите и техните владетели

ИДЕЯТА "ПРАВОСЛАВНИ БУДИТЕЛИ"

Православна ли е демокрацията

Народе, народе...

Защо се премахва вероучението

За старостилния икуменизъм

КОЙ СТОИ ЗАД ОТСТЪПЛЕНИЕТО

ДИСЕКЦИЯ НА ЧОВЕКООМРАЗТА

ПАСТИРСКО ОКРЪЖНО ПОСЛАНИЕ ПРОТИВ

МАСОНСТВОТО

Против юдомасонството

Изповедание на вярата

КЪДЕ СЕ Е СЪХРАНИЛО ПРАВОСЛАВИЕТО